

Література

1. *Кольцов Н. К.* Научное слово./ Н. К. Кольцов. – 1928. – №19. – С.23–41.
2. *Красинов Ф. М.* Колодезь. Опыт исследования комплекса : В помощь учителю школы 1 ступеня / Ф. М. Красинов. – М. : Гос. изд., 1922. – 75 с.
3. *Степанюк А. В.* Формування цілісних знань школярів про живу природу: Монографія / А. Степанюк.– Вид. 2-ге, переробл.й доповн. – Тернопіль : Вид-во «Вектор», 2012. – 228 с.

МОДЕЛЬ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНТЕГРАЦІЇ ЗМІСТУ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ ПРИЧИННО- СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ

Колесник М.О.

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г.Шевченка

E-mail: marynka-san@i.ua

Послідовна зміна картин світу відображає процес зародження, становлення та розвитку відповідних наукових теорій, які лежать в основі світорозуміння на певному етапі розвитку науки. З огляду на суперечності, що виявляються в напрямку інтеграції освіти сьогодні, можна констатувати: фрагментарність наукової картини світу, що формується під час навчання, а звідси фрагментарність і світобачення; невпорядкований, некерований процес інтеграції знань, а відтак — відсутність цілісності світогляду, його фрагментарність; багатовимірність знань в сучасну епоху та вузькоспеціалізованість окремих дисциплін та навчальних предметів; вивчення людиною тільки незначної частини існуючих знань, не враховуючи цілісний універсальний підхід, тому й діяльність базується на основі обмеженої наукової картини світу. Дана проблема обговорювалась і розроблялась в роботах багатьох науковців у галузі педагогіки (С. Гончаренко, А. Степанюк, М. Сидорович, П. Дишлевий, В. Ільченко,

*Розвиток інтегрованого навчання
в історії української та зарубіжної школи і педагогіки*

І. Козловська, С. Кримський, С. Мелюхів, Н. Нетребко, Г. Платонов, В. Кузьменко, Р. Антонюк та ін.), основною ідеєю яких була й залишається цілісність наукової картини світу, зокрема природничої [2, 4].

Пропонується модель універсальної наукової картини світу (УНКМ) в причинно-системному викладі, що може надати важливі переваги для конструювання змісту освіти в цілому, а саме: орієнтир на майбутнє, тобто — призначення людини (з опорою на загальну теорію систем); узгодження природоорієнтованих ієрархічних і синергетичних зв'язків як у змісті освіти, так і у виховному процесі; світоглядний аспект, що враховує причинність явищ; природовідповідна інтеграція — інтегрально-кардинальне навчання; справжній зміст безперервності в освіті, що ґрунтується на актуальних цілях і завданнях століття, а не на постулаті «навчання заради самого навчання», як постійного процесу, а відтак визначає її перманентність; колективна стратегія, як основа розвитку людини; система громадського самоврядування й система безперервної освіти, як два взаємодоповнюючих процеси; універсальне моделювання освітнього процесу відповідно до універсальних законів розвитку.

Модель УНКМ припускає насамперед єднання двох галузей людського прояву у світі — природничо-наукової й соціально-гуманітарної та пропонує механізм її формування. Разом вони становлять єдину цілісну картину розвитку, покладаючи в основу природо відповідні закономірності співвідношення рівнів організації живої матерії, єдності будови й функції, функціональних станів живої матерії, а також історичний еволюційний принцип розвитку живого тощо [1]. У основі УНКМ ми виділяємо ядро говоримо про його багат шаровість. Багат шаровість полягатиме в тому, про що говорять багато дослідників цього питання, описуючи необхідність інтеграції різних підходів й об'єднання разом основ фундаментальних наук, які будують НКС і формують її зміст. Ядро УНКС об'єднує в собі фундаментальні теорії, що складають математичну, фізичну, хімічну і біологічну наукову картини світу.

Структура УНКС може бути представлена як ієрархія рівнів включеності даної системи знань в процес пізнання оточуючого світу. Динаміка являє собою дві послідовні фази — аналізу (диференціації) та синтезу (інтеграції) структурних елементів у єдине ціле. Оскільки будь-яка система, як матеріальна, так і ідеальна, одночасно є системою для своїх структурних елементів та підсистемою для більшої системи, як це видно на прикладі масштабних рівнів організації матерії, доцільно розглядати сучасну наукову картину світу, а саме, запропоновану нами модель УНКС як надсистему, що включає в себе не тільки природничо-наукові знання, але й філософське осмислення еволюційних шляхів розвитку людської цивілізації в цілому [3].

Причинно-системний підхід у моделюванні універсальної наукової картини світу в освітньому процесі базується на наступному алгоритмі:

1. У всьому є причинність у вигляді універсального алгоритму дії законів природи, що наділяє все призначенням.
2. Універсалії всезагальних законів створюють ієрархію різнорівневих систем як циклу спіралі взаємозв'язків у безмежності єднання всього з усім у вигляді шаблів розвитку.
3. В ієрархії систем рівні розвитку представлені у вигляді груп, здатних до самоорганізації та самоуправління та взаємообумовлених мікро- і макропроцесів.
4. Універсалії самоуправління дозволяють проектувати архітектуру нового способу життя в ієрархії систем.
5. Самоорганізація як самоврядування в колективній стратегії створює образ майбутнього, навчаючи втілювати призначення систем в об'єднаній енергосистемі.

Література

1. *Веселовский В.Н.* О сущности живой материи / В.Н.Веселовский. – М.: Мысль, 1971. – 295 с.
2. *Кузьменко В.В.* Формування в учнів наукової картини світу (XX століття): Навчальний посібник. Друге видання / В.В.Кузьменко. – Херсон: РІПО, 2010. – 224 с.

3. Поляков В.А. Гносеология релятивизма и теория относительности сознания / В.А.Поляков. – М.: НИИ ЦПиФИ, 1999. – 108 с.
4. Сидорович М. Фундаменталізація змісту шкільної біологічної освіти / М.Сидорович // Біологія і хімія в рідній школі. – 2016. – №6. – С. 28–30.

**ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ
ЗОБРАЖУВАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ
РОЗРОБКИ ТА ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВІТЧИЗНЯНОГО
ДОШКІЛЛЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ**

Беспалько Г.М.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

E-mail: bespalko.ana@gmail.com

Розбудова вітчизняної системи освіти у ХХІ ст. передбачає пошук інноваційних наукових і практичних підходів, водночас історична генеза педагогічних явищ дає ученим та практикам багатий матеріал для аналізу, усвідомлення і творчого застосування. Ця теза повною мірою стосується еволюції теоретико-практичних положень щодо запровадження інтегрованого підходу до навчання та виховання у закладах дошкільної освіти. Провідна ідея інтеграції — пошук шляхів формування цілісного погляду дитини на навколишній світ, визначення свого місця в ньому; важливим є різнобічний розгляд певного предмета, об'єкта, явища і водночас формування системного мислення, збудження уяви, позитивного емоційного ставлення до пізнання. Сучасні учені (з урахуванням різноманітності підходів) застерігають практиків від механічного й бездумного поєднання діяльностей; переконані, що запровадження інтегрованого підходу не відкидає принципу диференціації, а доповнює його; обґрунтовують принцип діяльнісно-опосередкованої пізнавальної цілісності, який передбачає пізнання суб'єктом конкретного об'єкта як системного утворення, в цілісності, єдності компонентів і